

Yttrande över Ansvarskommitténs slutbetänkande: Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10)

Vänsterpartiet föreslår landstingsstyrelsen besluta

att som yttrande till Finansdepartementet åberopa landstingsdirektörens tjänsteutlåtande, samt

att därutöver anföra följande

Kommitténs arbetssätt har präglats av en öppen dialog med företrädare från kommuner och landsting där möjlighet har getts att framföra synpunkter under resan gång. Det står också klart att företrädare från kommuner och landsting oavsett politisk tillhörighet är ganska överens om att det krävs förändringar och att det nu gäller att gå från ord till handling. Organisationen Sveriges kommuner och landsting har deltagit aktivt i kommitténs arbete och varit pådrivande.

Den mycket väl fungerande processen som pågått under den tid som kommittén arbetet har nu slagits sönder av de borgerliga allianspartierna i regeringen, som valde att innan remisstiden har löpt ut att deklarerat att man inte tänker lägga fram några förslag utifrån kommitténs betänkande. Man hänvisar istället till att processen måste komma underifrån och att man på regional nivå själva ska bestämma sig hur man vill organisera sig. En samordningsman har nu tillsatts av regeringen som har till uppgift att hålla samman dessa processer.

Ur demokratisk synvinkel anser vi att det var olyckligt att allianspartierna i regeringen tar ställning mot förslaget innan remissbehandlingen avslutats. Genomförandeprocessen riskerar att tappa styrfart och risken är uppenbar att någon proposition i frågan inte kommer att kunna presenteras innan valet 2010.

Vi ställer oss till stora delar bakom förslagen i kommittén, men det finns ändå anledning att göra några ytterligare kommentarer utöver de som framförts i förvaltningens förslag till yttrande.

2007-09-18

Ärende, 9

Utifrån ett storstads och Stockholms perspektiv finns det anledning att påpeka att kommittén resonerar väldigt lite om de speciella förutsättningar som råder i en storstadsregion. Det pratas ofta om en ojämn fördelning av välfärden och dess resurser i landet, men det finns också stora skillnader inom en storstadsregion som Stockholms. Storstadsregionen har stora fördelar utifrån tillväxtpunkt, men det finns också problem men en omfattande segregation som medför ensamhet och utanförskap, främlingsfientlighet. Vi förväntar oss att man i det kommande arbetet tar särskilt hänsyn till storstadsregionen särskilda möjligheter och problem när man formar en ny hållbar samhällsorganisation.

Vi står inför omfattande miljöproblem och klimathot som kommer att kräva omfattande insatser från samhällets sida. Det gäller aktörer både på statlig, regional och kommunal nivå och på samtliga nivåer kommer det att krävas utveckling av det internationella samarbetet. Välfärdssamhället står inför mycket stora och svåra utmaningar med anledning av växande miljöproblem och klimathot. Det handlar t ex om energianvändning, stadsplanering, kollektivtrafik, social trygghet och rättvis fördelning av resurserna. Vi skulle därför gärna se att man hade belyst frågan om en hållbar samhällsorganisation lite tydligare i relation till hållbar utveckling och hur samhället bäst ska organiseras för att bäst lösa nuvarande och kommande miljöproblem.

Vi är naturligtvis för en direktvald regional politisk nivå med egen beskattningsrätt där sjukvård, trafik, regional och hållbar utveckling beslutas och diskuteras. Det är positivt med ett ökat regionalt självbestämmande och mindre kläfingrighet från den statliga nivån. Men det är angeläget att den s.k. finansieringsprincipen tydliggörs så att staten inte har möjlighet att fransäga sig ansvaret när man genomför reformer som direkt leder till ökade kostnader för kommuner och landsting.

Vi känner dock oro för att kommittén inte djupare har analyserat konsekvenserna för den regionala demokratin. Det kommer förmodligen leda till betydligt färre förtroendevalda och större geografiska avstånd. Detta är kvantitativa mått på demokrati, så det är inte säkert det behöver innebära en försvagad demokrati på regional nivå, men det hade varit önskvärt att kommittén analyserat dessa frågor åtminstone.

Vi tror att kommitténs förslag kommer bidra till en tydligare samhällsorganisation där medborgarna kommer få lättare att utkräva ansvar och därmed skapas bättre legitimitet och effektivitet. Man kan dock känna oro för att löst sammansatta organisationer, olika nätverk mellan det

2007-09-18

Ärende, 9

offentliga och näringslivet kommer fatta allt fler stora och viktiga beslut för regionens utveckling utan möjlighet för det direktvalda organet att påverka. Ett ökat inslag av informellt beslutsfattande skulle inte vara till gagn för demokratin, men det är positivt med en ökad samverkan mellan olika nätverk och de direktvalda politikerna i regionfullmäktige.

Under stycket om hälso- och sjukvården finns ett förslag om en samlad patientlagstiftning. Vi tycker det är ett bra förslag som det är värt att jobba vidare med. När det gäller förslaget om fast läkarkontakt hos annan än specialist i allmänmedicin så vill vi betona att fast läkarkontakt främst har betydelse för svårt sjuka och multisjuka personer. Ett av de stora problemen i svensk sjukvård har under lång tid varit bristande tillgänglighet och inte huruvida man får träffa just en och samma läkare. För övrigt anser vi att det är lite märkligt att just Ansvarskommittén behandlar frågor om fast läkarkontakt eller inte. Det borde rimligen vara en fråga som ska avgöras av respektive huvudman.

Vi anser det vara angeläget att statliga sektorsmyndigheters organisation också ska följa läns och regionkommunindelningen. Det är vansinnigt att som i dagsläget ha helt olika indelning i förhållande till länsindelningen. Organisationen ska vara så logisk som möjligt.

Stockholmsregionen växer så det knakar och den ekonomiska tillväxten är mycket god i regionen. Regionen är idag tillräckligt stor för att klara sig själv och det är förmodligen flera län som skulle vilja samarbeta med Stockholmsregionen.

Det som Stockholmsregionen idag saknar är ett tydligt regionalt företräderskap och att ansvaret för regionens utveckling är uppdelat på flera beslutsnivåer och organ. Det saknas ibland en tydlighet när det gäller uppgifter, beslut och finansiering. I slutändan riskerar denna otydlighet göra att Stockholmsregionen kanske går miste om viktiga investeringar och att viktiga processer drabbas av beslutsimpotens. Förhoppningsvis kan kommitténs förslag bidra till en ökad och bättre tydlighet.

Med tanke på att den borgerliga regeringen redan bestämt så är väl det troliga att den nya majoriteten i Sveriges riksdag efter valet 2010 får ta det fulla ansvaret för att leda processen i hamn eftersom den politiska viljan inte finns hos den nuvarande borgerliga regeringen.